

Tüberküloz ile ilgili sık sorulan sorular (SSS) ve cevapları

1. Tüberküloz nedir?

Tüberküloz, tüberküloz (*Mycobacterium tuberculosis*) bakterilerinin neden olduğu bir enfeksiyon hastalığıdır. En sık görülen biçimi akciğer tüberkülozudur (vakaların yakl. %70'i). Lenf düğümü tüberkülozu ya da kemik tüberkülozu gibi diğer biçimleri bulaşıcı değildir.

2. Latent bir tüberküloz enfeksiyonu nedir?

Latent (gizli) bir tüberküloz enfeksiyonu, bir kişinin, hayatının bir döneminde tüberküloz bakterileriyle temas etmiş ve kendisine bakteri bulaşmış olduğu (enfekte olduğu) anlamına gelir. Bu aşamada kişi ne hastadır, ne de başkalarına hastalık bulaştırır. Enfekte olmuş çoğu kişi (yakl. %90) hiçbir zaman tüberküloz olmazlar.

3. Tüberküloz nasıl geçer?

Tüberküloz bakterileri hava yoluyla insandan insana geçer. Hastalanan insan öksürürken ortam havasına tüberküloz bakterileri içeren mikroskobik boyutlarda küçük damlacıklar verir. Bunlar bir süre havada asılı kalırlar ve başka insanlar nefes alırken onları içlerine çekebilir. Hastalık kapma (enfeksiyon) tehlikesi sadece, bulaşıcı bir akciğer tüberkülozu hastalığına yakalanmış bir kişi ile temas halinde vardır (6. soru).

4. Ne zaman bir tüberküloz hastalığından söz ederiz?

Bir hastalıktan, bakteriler akciğerde çoğaldıkları zaman söz ederiz. Bu çoğalma, enfeksiyondan aylar, hatta yıllar sonra meydana gelebilir. Tüberküloz bakterileri ayrıca kan damarları yoluyla vücudun geri kalan kısımlarına da dağılabilirler (örn. lenf düğümleri, merkezi sinir sistemi, kemikler). Tüberkülozun bu biçimleri bulaşıcı değildir. Tüberküloz özellikle küçük çocuklar ve bağışıklığı zayıflamış kişiler için tehlikelidir. Tüberküloz günümüzde, doğru tedaviyle iyileşen bir hastalıktır.

5. Bir tüberküloz hastalığının tipik belirtileri nelerdir?

Hastalık pek çok durumda az sayıda şikayet ile başlar. Bunlardan bazıları şunlardır: öksürük (kimi zaman tükürükte kan vardır), yorgunluk, hafif ateş ve gece terlemesi. Daha sonraki bir aşamada örneğin kilo kaybı, iştahsızlık ve göğüste ağrılar gibi başka belirtiler de ortaya çıkabilir.

6. Ne zaman bulaşıcı bir akciğer tüberkülozundan söz ederiz?

Akciğerdeki hastalık, hasta kişinin öksürürken (kimi durumda hapsirirken) tüberküloz bakterileri yayacağı kadar ilerlediyse, bulaşıcı bir akciğer tüberkülozundan söz ederiz. Hastalanan kişi hastalığın ancak bu aşamasında tüberkülozu başkalarına geçirebilir ve başka insanlara bulaştırabilir (3. soru).

7. Bulaşıcı akciğer tüberkülozu olan bir kişi ne kadar süreyle hastalık bulaştırmaya devam eder?

Bulaşıcı akciğer tüberkülozu olan bir kişi hastanede ya da evde tecrit edilir, yani dış çevre ile bağı kesilir. Kişi, artık bulaşıcı olmayana kadar başka insanlardan uzak tutulur. Genellikle bu aşama iki ilâ üç hafta kadar sürer. Ondan sonra kişi artık bulaşıcı nitelikte değildir. Ancak tedaviyi, tamamen iyileşene kadar toplam altı ay ya da daha da fazla süreyle doktor kontrolü altında sürdürmek zorundadır.

8. Kime bulaşma riski var?

Bulaşma riski sadece, bulaşıcı akciğer tüberkülozu hastalığı olan bir kişi ile çok yakın teması (aynı mekanda birkaç saat) olan kişiler için vardır (6. soru).

9. Aşı oldum. Hastalık bana yine de bulaşabilir mi?

Evet, çünkü eskiden tüberküloza karşı düzenli olarak yapılan aşılama (BCG) sadece sınırlı bir koruma sağlamaktadır.

10. Akciğer tüberkülozu hastalığına yakalanan bir kişi ile temasım oldu. Ne yapmalıyım?

Bulduğunuz kantondaki Göğüs Hastalıkları Merkezi'ne (Lungenliga) bağlı Verem Savaş Merkezi size tüberküloz ile ilgili tüm konular hakkında ücretsiz danışma ve bilgi sunar. Bulaşıcı akciğer tüberkülozu hastası bir kişi ile yakın temasta (6. soru) bulunmuş olan bir kişi Verem Savaş Merkezi'nden bir randevu alarak (adresler ektedir) bilgi alabilir ve kendisine hastalık bulaşmış olup olmadığını test ettirebilir (12. soru).

11. Akciğer dışındaki bir tüberkülozdan hastalanan bir kişi ile temasım oldu, ne yapmalıyım?

Yapmanız gereken bir şey yoktur, çünkü sizin için bir tehlike yok. Tüberkülozun bu biçimleri bulaşıcı değildir, çünkü hastalanan kişi solunum yoluyla tüberküloz bakterileri yaymaz.

12. Hastalık bulaştığı nasıl tespit edilebilir?

Bir kişiye hastalık bulaştığı, bir tüberkülin deri testiyle ya da bir kan tahliliyle (Gamma-Interferon testi adıyla da anılır). Test yöntemleri ve test sonuçlarının nasıl yorumlandığı hakkında, size yakın bir Verem Savaş Merkezi'nden bilgi alabilirsiniz.

13. Tüberkülin deri testi ve/veya kan tahlili, sekiz yaşından büyük kişilerde neden bulaşıcı akciğer tüberkülozu hastalığı bulunan bir kişi ile en son temastan ancak sekiz hafta sonra gerçekleştirilir?

Tüberküloz bakterileri ancak çok yavaş çoğalırlar ve immünolojik bir reaksiyonun ortaya çıkması haftalar alır. Hastalığın bulaşıp bulaşmadığı bu nedenle ancak sekiz hafta sonra tespit edilebilir. Ancak on iki yaşından küçük çocuklarda tehlikeli tüberküloz biçimleri geliştirmeleri tehlikesi daha büyüktür. Ayrıca hastalık bu yaştaki çocuklarda daha hızlı gelişebilir. Bu nedenle güvenlik açısından onlarda en son temastan hemen sonra bir ilk test ve – test sonucuna bağlı olarak – sekiz hafta sonra ikinci bir test gerçekleştirilir.

14. Kan tahlili sonucu pozitif. Bu ne demektir? Şimdi ne olacak?

Kan tahlili sonucunun pozitif olması, tüberküloz bakterileriyle bir temasın gerçekleşmiş olduğu anlamına gelir (2. soru). Verem Savaş Merkezi sizi ve doktorunuzu bu durumdan haberdar edecek ve sizin tüberküloz hastalığına yakalanıp yakalanmadığınızı doğrulamak üzere ek tetkikler (röntgen çekimi vs.) için bir randevu almanızı rica edecektir.

15. Bana bakteri bulaştı. Başka insanlar için tehlikeli miyim?

Hayır! Bakteri bulaşması ne tüberküloz hastalığına yakalandığınız, ne de başkalarına bulaştırabileceğiniz anlamına gelir (2., 4. ve 6. sorular). Bu nedenle, kan tahliliniz pozitif çıkarsa size yakın kişiler için bir tehlike yoktur.

16. Bana bakteri bulaştı. İleride tüberküloz hastalığına yakalanma riskim ne kadardır?

Bakteriler bağışıklık sisteminiz tarafından kontrol altında tutulur. Bu nedenle bakteriler bir tür «uyku hali» içerisindedir. Bakteri bulaşan kişilerin %90'ında tüberküloz hastalığı gelişmez. Gerikalanların yarısı iki yıl içerisinde tüberküloz hastalığına yakalanır, diğer yarısı hayatlarının daha sonraki bir döneminde hasta olur (4. soru). Risk, bağışıklık sisteminiz yeterince güçlü değilse (örn. bir HIV enfeksiyonu, uzun süreli kortizon tedavisi, immünosüpresif kemoterapi hallerinde, diyabet, alkol ve tütün kullanılıyorsa) daha fazladır.

17. Bana bakteri bulaştıysa tedavi olabilir miyim?

Bakteri bulaştığı tespit edildiğinde (2. soru) antibiyotik tedavisi uygulanır. Antibiyotiğin türüne bağlı olarak, bu tedavi dört ila dokuz ay arası bir süre kadar devam eder. Daha sonra bir tüberküloz hastalığı gelişmesi riskini önemli ölçüde azalttığından, bu tedavi tavsiye edilir. Böyle bir tedavinin uygulanıp uygulanmayacağına, kendisine bakteri bulaşmış olan kişi, tedaviyi yürüten doktor ile birlikte karar verir.

18. Kim neyi öder?

Tüberküloz ile ilgili masrafları kimin üstleneceği, farklı kantonlarda farklı düzenlenmiştir. Bölgenizdeki Verem Savaş Merkezi memnuniyetle bulunduğunuz kantonda geçerli kurallar hakkında bilgi verecektir.

19. İsviçre’de, Kanton Verem Savaş Merkezlerinden başka bir başvuru yeri daha var mı?

Evet: Federal Sağlık Bakanlığı emriyle ulusal görevler üstlenen, Lungenliga Schweiz Tüberküloz Yetkinlik Merkezi (Kompetenzzentrum Tuberkulose) var. www.tbinfo.ch internet sitesinden daha geniş bilgi alabilirsiniz.

20. Bir çevre araştırması nasıl gerçekleştirir?

Bir tüberküloz vakası teşhis edildiye, tedaviyi yürüten doktor ve laboratuvar bunu hastalanan kişinin ikamet yerinin bağlı olduğu kanton hekimine bildirmek zorundadırlar. Kanton hekimi tahlil sonuçlarına dayanarak bir çevre araştırmasının gerçekleştirilip gerçekleştirilmeyeceğine karar verir. Bulaşıcı bir akciğer tüberkülozu söz konusu olduğunda bu gereklidir. Bulaşıcı bir akciğer tüberkülozu varsa, Verem Savaş Merkezi bir çevre araştırmasının gerçekleştirilmesiyle görevlendirilir. Verem Savaş Merkezi hastalanan kişi ile irtibata geçer. Hastalanan kişiyle birlikte, bulaşma riski olan temasta buldukları kişilerin bir listesi hazırlanır

(8. soru). Genellikle bu kişiler aile üyeleri, hane içindekiler, iş arkadaşları, boş zaman etkinliklerinde birlikte olunan kişilerdir. Daha sonra bu kişilere bilgi verir ve onlara bakteri bulaşıp bulaşmadığı test edilir (12. soru).

... Tüberkülozun, Federal Sağlık Dairesi’ne (BAG) bildirilmesi zorunlu olan bir hastalık olduğunu,

... İsviçre’de son yıllarda yeni tüberküloz vakası sayısının son yıllarda 500 ile 550 arasında olduğunu,

... gerekli olan ilaçların Lungenliga Schweiz ve Federal Sağlık Bakanlığı’nın (BAG) tavsiyelerine uygun olarak alınması halinde tüberküloz tedavisinin İsviçre’de gayet başarılı olduğunu,

... her yıl dünyada (özellikle gelişmekte olan ülkelerde) yaklaşık 1,8 milyon insanın tüberkülozdan öldüğünü ...

... biliyor muydunuz?

SSS bilgi yazısını diğer dillerde edinmek için:

Competence centre tuberculosis
Chutzenstrasse 10
3007 Bern
Phone 031 378 20 50
Fax 031 378 20 51
tbinfo@lung.ch
www.tbinfo.ch